

Tv-debat Merkel en Schulz helpt zwevende kiezers niet

[Achtergrond](#) - 4 september 2017 - Auteur: Marja Verburg

Een beetje duel, maar vooral duet, is de teneur na het enige tv-debat tussen Merkel en Schulz. Hoewel Schulz Merkel verschillende keren aanviel, waren de lijsttrekkers van de twee regeringspartijen het ook vaak eens. Merkel werd in alle peilingen na afloop als duidelijke winnaar aangewezen. De verliezers waren de zwevende kiezers: die weten ook na het duel niet op wie ze moeten stemmen.

Het was de vierde keer dat Merkel op tv in de debat ging met een SPD-uitdager, maar nog nooit kwam ze zo duidelijk als winnaar naar voren. Kijkers vonden de kanselier sympathieker, geloofwaardiger en competentere dan Schulz. Toch scoorde ook de SPD-lijsttrekker goed, zeker bij 'zijn' thema sociale rechtvaardigheid. En hij viel de kanselier regelmatig aan. Maar een echt fel debat wilde het niet worden. Regelmatig knikten de oppositieleden instemmend als de ander aan het woord was.

Veel aandacht was er in het eerste deel voor het vluchtelingenbeleid, integratie, islam en Turkije. Daarna kwamen ook het sociaal beleid en het dieselschandaal ter sprake. Maar mede door het strakke format kwamen andere thema's niet of nauwelijks aan bod, zoals onderwijs, klimaat, armoede, arbeidsmarkt en digitalisering. Na afloop van het debat uitten veel mensen met de hashtag #fragendiefehlen ('vragen die missen') hun onvrede met de inhoud van het debat.

Turkije, pensioen

Schulz zet als hij kanselier wordt de EU-toetredingsonderhandelingen met Turkije stop, zei hij. Merkel antwoordde dat ze nooit voor toetreding van Turkije is geweest, maar voegde toe dat ze met EU-collega's wil praten over het stopzetten van de onderhandelingen. Dat had ze zo nog niet eerder gezegd. In het vluchtlingendebat heeft Merkel fouten gemaakt, verweet Schulz haar. Merkel bleef erbij dat ze niet anders had kunnen handelen dan ze heeft gedaan. Bij de thema's islam en integratie waren beide lijsttrekkers het grotendeels eens.

Bij het blok over binnenlandse politiek sloot Merkel het verhogen van de pensioenleeftijd naar 70 jaar uit. Daarmee was ook dat mogelijke conflict met de SPD uit de lucht. Schulz reageerde dat hij blij was dat ze "deze sociaal-

democratische positie" had "overgenomen". Maar hij uitte ook zijn twijfel aan deze belofte: vier jaar geleden had Merkel in het tv-debat gezegd dat de tolheffing er niet zou komen. Die komt er nu toch. Over het dieselschandaal zei Merkel dat ze "stocksauer" (woedend) was over de "vertrouwensbreuk" die managers in de auto-industrie hebben veroorzaakt. Daarmee hebben ze, "net zoals de heer Schulz al zei", een belangrijke peiler van de Duitse economie en "honderdduizenden arbeidsplaatsen" in gevaar gebracht.

"I am outraged." The key moments of tonight's TV debate between Merkel and Schulz [#TVDuell](#) [#GermanyDecides](#) [#BTW2017](#)
pic.twitter.com/IZJmFUcQ8j

— dwnnews (@dwnnews) [September 3, 2017](#)

Zwevende kiezers niet overtuigd

Vier Duitse zenders hebben het debat georganiseerd en zonden het live uit: de publieke omroepen ARD en ZDF en de commerciële RTL en SAT1. Elke zender had een eigen presentator, met z'n vieren stelden ze de vragen aan Merkel en Schulz. Daarbij werd goed opgelet of de lijsttrekkers allebei evenveel aan het woord kwamen. De zenders hadden liever een tv-debat gehad met meer ruimte voor spontaniteit en verdieping. Maar daaraan wilde Merkel niet meedoen, dus bleef het bij de strakke formule die ook bij voorgaande verkiezingen is gebruikt. Dat er maar één debat tussen beide lijsttrekkers plaatsvindt, is ook omdat Merkel meer debatten weigerde. Schulz had dat wel graag gewild.

'Schulz en Merkel lieten de *Unentschlossenen* radeloos achter'

Met het grote aantal kiezers dat nog steeds zweeft - bijna de helft, bleek vorige week - was het debat voor Schulz en Merkel een goede gelegenheid hen te overtuigen. Maar ze lieten deze *Unentschlossene* "radeloos achter", schreef [nieuwssite n-tv](#). Dat bleek ook uit de peilingen: van de kijkers die nog niet wisten op wie ze zouden stemmen, zei 62 procent het na afloop nog steeds niet te weten, aldus RTL. Bij de ZDF gaf 46 procent na afloop van het debat aan nog steeds zwevend te zijn.

Vrouwen en hoger opgeleiden

Dat Merkel het tv-debat heeft gewonnen, blijkt uit alle [peilingen die na afloop](#) zijn gehouden. Maar het verschil tussen de kanselier en SPD-lijsttrekker Schulz was bij de ene zender een stuk groter dan bij de andere. Volgens de ARD vond 55 procent van de ondervraagden Merkel beter en 35 procent Schulz. Bij de ZDF was het 32 procent voor Merkel en 29 procent voor Schulz. 39 procent vond hen allebei even

goed. RTL peilde dat 38 procent Merkel beter vond en 30 procent Schulz. 32 procent kon geen winnaar aanwijzen.

Schulz was de winnaar in de ogen van zijn SPD-achterban, bij kiezers van Die Linke en de AfD en bij lager opgeleiden

Merkel deed het vooral goed bij haar eigen aanhang, die van de FDP en die van de Grünen. Ook scoorde ze goed bij vrouwen en hoger opgeleiden, aldus de RTL-peiling. Schulz was de winnaar in de ogen van zijn SPD-achterban, bij kiezers van Die Linke en de AfD. Hij sprak vooral de lager opgeleiden aan.

Uit de ZDF-peiling bleek dat 44 procent van de kijkers na afloop positiever over Schulz oordeelde dan voor het debat. Bij Merkel was dat slechts 11 procent. Ook kunnen meer mensen zich door het debat Schulz als kanselier voorstellen. Maar hij ligt met 39 procent nog steeds 14 punten achter Merkel (53 procent). Voor het debat was het verschil 27 procent. Bij de ARD vond 30 procent Merkel beter dan verwacht, 54 procent zei dat over Schulz.

Het debat werd door 16,23 miljoen mensen bekeken, meldt de [Tagesspiegel](#). Dat is minder dan vier jaar geleden. Van tevoren was de [verwachting](#) dat er veel meer mensen zouden kijken, namelijk de helft van de Duitse kiezers, juist omdat er zoveel zwevende kiezers zijn. De meeste mensen, 9,33 miljoen, volgden het TV-Duell bij de ARD. Dit jaar was het Duitse verkiezingsdebat voor het eerst ook live met Nederlandse ondertiteling te volgen via NPO Nieuws.

Dit is een artikel gedownload via [duitslandinstituut.nl](https://www.duitslandinstituut.nl).

Artikel:

<https://www.duitslandinstituut.nl/artikel/22596/tv-debat-merkel-en-schulz-helpt-zwevende-kiezers-niet>